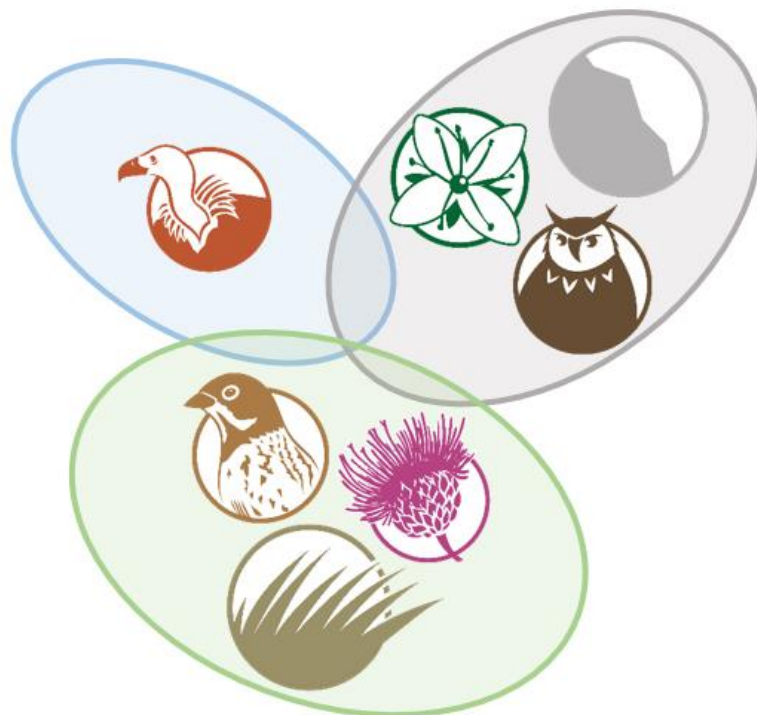

LIKE

Living
on the
Karst
Edge

Edukativni program

PRIRODA 2000

Autorski tim:

dr. sc. Ana Barešić, Prirodoslovni muzej Rijeka, kustosica botaničarka (idejni koncept i sadržaj)

Anita Hodak, prof. lik. kulture, Prirodoslovni muzej Rijeka, muzejska pedagoginja

dr. sc. Željka Modrić Surina, Prirodoslovni muzej Rijeka, viša kustosica botaničarka, ravnateljica

Suradnici za stručni dio:

dr. sc. Matej Varga, mag. ing. geod. et geoinf. (područje Natura 2000)

dr. sc. Primož Kmecl, Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS)

(vrtna strnadica)

Slavko Brana, dipl. ing. šum., JU Natura Histrica (nerazgranjeni srpac)

Luka Meštrović, mag.geogr., JU Natura Histrica (suhi krški travnjaci)

dr. sc. Boštjan Surina, izv. prof., kustos botaničar, PMR (Tommasinijeva merinka)

dr. sc. Tomaž Mihelič, Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS)

(velika ušara)

Vedran Lucić, dipl. ing. biologije, udruga BIOM (bjeloglavi sup)

Ovaj materijal nastao je uz financijsku podršku Europske unije, u okviru projekta „LIKE - *Living on the Karst Edge*“, koji se provodi u sklopu programa suradnje INTERREG V-A Slovenija - Hrvatska 2014.-2020.

Za sadržaj su odgovorni isključivo autorski i stručni tim i ne može se smatrati službenim stavom Europske unije.

dr. sc. Ana Barešić

Bjeloglavi sup (4. radionica)

bjeloglavi sup
(*Gyps fulvus*)

Osnovna tema:

U drugoj polovici 20. stoljeća dolazi do naglog izumiranja bjeloglavog supa na našim prostorima. Razlozi su brojni no uzrokovani ljudskom ne/aktivnošću. Najveći utjecaj ima napuštanje tradicionalnog stočarstva, uznemiravanje na gnijezdilištima te trovanje uslijed jedenja otrovnih mamaca.

Ključne informacije za prenijeti:

- ✓ ugrožen zbog ljudske ne/aktivnosti
- ✓ gnijezdi na području Kvarnera i srednjoj Dalmaciji (NP Paklenica)

Predstavljanje teme:

Pitanja za razgovor/raspravu (primjer! – pitanja uvijek prilagođavamo situaciji i grupi!):

- ? Zna li što je bjeloglavi sup?
- ? Jeste li ga ikad vidjeli? Možete li opisati kako izgleda (*imati fotografiju i poticati da uočavaju i opisuju*)?
- ? Vidite li ih često? Zašto ne? Zašto ih ima malo?
- ? Gdje živi? Čime se hrani?

Tijek radionice (preporuka):

Predškolski uzrast (3-6 godina) i djeca s teškoćama u razvoju (ukupno trajanje 45 do 60 minuta):

Aktivnost	Kratki opis:	Okvirno trajanje (preporuka):
Upoznavanje	Radionica započinje upoznavanjem tijekom kojeg se predstave svi sudionici. Pri predstavljanju kažu najdražu biljku, životinju ili mjesto u prirodi.	10 minuta
Predstavljanje teme (prezentacija i pitanja za razgovor i raspravu)	Voditeljica potom predstavlja temu (naslov i kratak sadržaj) te započinje razgovor sa sudionicima kako bi procijenila nivo znanja i daljnji tijek radionice. Trajanje ovog dijela ovisi o grupi. Potom kroz prezentaciju i razgovor dublje predstavlja temu. Vidi Pitanja za razgovor/raspravu .	10 – 15 minuta
Igra (gnijezdo-jaje) „Spasi bjeloglavog sup!“	Sudionici će igrati igru „Spasi bjeloglavog sup!“ u kojoj će pokušati spasiti što više jaja bjeloglavog supa tako da ih pažljivo vrata u gnijezdo. Sudionike ćemo za igru podijeliti u dvije vrste te će svaka imati svoje gnijezdo i jaja koja treba spasiti.	10 – 20 minuta

Ponavljjanje (križić-kružić)	Ponavljat ćemo uz igru križić-kružić, u kojoj ćemo umjesto križića i kružića koristiti bjeloglavog supa, gliser i „otrovanu ovcu“ kao elemente za igranje. (Trajanje ovisi o tijeku radionice.)	10 minuta
Procjena	Kratki razgovor o radionici, povratne informacije od sudionika i na kraju pospremanje prostora i korištenih stvari.	5 minuta
Ukupno trajanje:		45 – 60 minuta

Osnovnoškolski uzrast (1.-8. razred) (ukupno trajanje do 90 minuta):

Aktivnost	Kratki opis:	Okvirno trajanje (preporuka):
Upoznavanje	Radionica započinje upoznavanjem tijekom kojeg se predstave svi sudionici, podijele im se kartice na koje napišu svoje ime te ih stave na odjeću.	10 minuta
Predstavljanje teme (prezentacija i pitanja za razgovor i raspravu)	Voditeljica potom predstavlja temu (naslov i kratak sadržaj) te započinje s razgovorom sa sudionicima kako bi procijenila nivo znanja i daljnji tijek radionice. Trajanje ovog dijela ovisi o grupi. Potom kroz prezentaciju i razgovor dublje predstavlja temu. Vidi <i>Pitanja za razgovor/raspravu</i> .	20 – 30 minuta
Igra (osjetila – vid) <i>„Mmm...gle, gle, nešto fino miriši!“</i>	Sudionici će istraživati osjetila kroz igru. U prvom dijelu uočavat ćemo razlike na dobivenim listićima kako bismo se podsjetili na važnost vida za traženje hrane u bjeloglavog supa.	15 – 20 minuta
Igra (osjetila – miris) <i>„Mmm...gle, gle, nešto fino miriši!“</i>	U drugom dijelu nastaviti ćemo istraživati osjetila kroz igru, usredotočujući se na miris. Podijeliti ćemo sudionike u grupe od 4-5 osoba i posjesti ih u krug. Zatim im redom davati kartice s različitim mirisima a grupa na dobiveni listić mora zabilježiti koji je to miris ili, ukoliko ne znaju, sviđa li im se ili ne.	20 minuta
Procjena	Završne napomene i završetak radionice, kratki razgovor o radionici, povratne informacije od sudionika i na kraju pospremanje prostora i korištenih stvari.	10 minuta
Ukupno trajanje:		75 – 90 minuta

Opis igara/aktivnosti:

1. „Spasi bjeloglavog supa!“

Bjeloglavi sup je naša najveća ptica. Po prirodi je lešinari, što znači da se hrani uginulim životinjama. Gnijezdi se na samo nekoliko mjesta u Hrvatskoj, a postao je ugrožen jer mu nestaje izvor hrane (uginula stoka), ili dolazi do trovanja ptica uslijed jedenja otrovanih lešina. Osim ovoga, dolazi i do stradavanja prilikom ispadanja iz gnijezda, sudara s vjetrorenjačama i sl.

Pojmovi: bjeloglavi sup, lešinari

Materijal: ping-pong loptice, kartonska kutija, plastične žlice

Ukratko:

Sudionike podijeliti u dvije vrste. Ispred svake vrste na kraću udaljenost staviti kartonsku kutiju koja predstavlja gnijezdo. Svaki sudionik treba pokušati na žlici prenijeti jaje do gnijezda i pažljivo ga položiti u njega (kartonska kutija predstavlja gnijezdo). Cilj igre je

spasiti sva jaja, to jest što manje oštetiti jaja prilikom spašavanja. Tijekom igre razvija se suradnja u grupnom radu te ljubav i razumijevanje prema prirodi.

2. „Mmm... gle, gle, nešto fino miriši!“

Svijet doživljavamo pomoću naših osjetila – vida, sluha, dodira, okusa i mirisa. Životinje se posebice oslanjaju na svijet osjetila i koriste ih u puno većem obimu nego ljudi a njihov opstanak često ovisi upravo o osjetilima. Naime, mnoge životinje žive, primjerice, u potpunom mraku i oslanjaju se na osjetila poput mirisa i dodira, a oči su im zakržljale jer im vid u takvom okolišu ne služi. U ovim aktivnostima djelomično ćemo istražiti dva od naših pet osjetila: vid i miris. Nastojat ćemo razumjeti važnost osjetila u životinjskom svijetu, posebice vida, na koji se bjeloglavi sup oslanja kako bi pronašao hranu, te mirisa, koji je u nekih vrsta lešinara najrazvijeniji od svih ptica (ne i kod bjeloglavog supa koji se oslanja na vid za pronalazak hrane!).

Pojmovi: osjetila

Materijal: listići sa sličnostima/razlikama, mirisne kartice s različitim mirisima (eterična ulja i razni mirisi, npr. lavanda, metvica, bademovo ulje, maslinovo ulje, itd.), listić za ispunjavanje

Izvedba:

U prvom dijelu sudionicima podijelimo listiće s razlikama (prvo ovca, potom bjeloglavi sup) i za svaki listić ima damo određeno vrijeme da pronađu sličnosti/razlike. Nakon toga ih podsjetimo na značaj vida u bjeloglavog supa te da je to osjetilo pomoću kojeg pronalazi hranu.

U drugom dijelu pripreмимо pet mirisnih kartica tako da na svaku kapnemo 1-3 kapi pojedinog mirisa (npr. metvica, lavanda, bademovo ulje, maslinovo ulje, voda tj. ostavimo prazan papir). Sudionike podijelimo u grupe od 4-5 osoba. Svakoj grupi damo po 1 listić za ispunjavanje (možemo i svakom sudioniku, ovisno o situaciji). Potom svakoj grupi damo prvu mirisnu karticu, uputimo ih da ju polako približe nosu i pomiriše te potom zajednički pokušaju dokučiti o kojem se mirisu radi. Ukoliko ne mogu dokučiti, neka dopišu sviđa li im se miris ili ne i na što ih podsjeća. Potom nam vrate prvu mirisnu karticu i to ponovimo sa sljedećima. Nakon što prođemo sve mirisne kartice, na kraju zajednički provjerimo koji su mirisi u pitanju i jesu li im poznati ili ne.

Završna riječ

Dragi korisnici,

nadamo se da će Vam ovaj edukativni program pomoći u osmišljavanju radionica ili aktivnosti vezanih uz zaštitu prirode te da ćete iz njega uspjeti naučiti i ponešo o vrstama koje su bile proučavane u sklopu projekta LIKE. Zamišljen je kao početno mjesto gdje možete dobiti osnovne spoznaje upravo o tim vrstama, poteškoćama s kojima se susrećemo u zaštiti njih samih kao i staništa na kojima žive, no ujedno nam nudi i spoznaje o tome kako im pomoći. Nadamo se da će Vam biti početno mjesto za razvijanje vlastitih edukativnih aktivnosti i prenošenja ovih spoznaja na buduće naraštaje. Ukoliko imate bilo kakva dodatna pitanja ili komentare vezane uz sam program, molimo Vas da ih uputite na adresu e-pošte ana.baresic@gmail.com.

Sretno s radionicama!